



Brabant Eco

Ecologische Dienstverlening

Check leefgebied huismussen

Project		BE-0911
Datum		29/08/2023
Adres		Lange Kruisdelstraat 7 Heeswijk Dinther
Opgesteld door		[REDACTED]
Vanwege		Gestelde vragen naar aanleiding van opmerkingen gemaakt door ODBN per email van mevrouw [REDACTED] [REDACTED] DLV-advies op 25-7-2023

Voorafgaand

Het bedrijf aan de Lange Kruisdelstraat 7, te Heeswijk-Dinther is bij de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO) aangemeld voor de warme saneringsregeling varkenshouderij 2020. Daardoor zijn de aanwezige varkensstallen gesloopt en zal het huidige bestemmingsplan van intensief agrarisch worden omgezet naar wonen.

Bij deze werkzaamheden is de opdrachtgever gebonden aan de Wet natuurbescherming.

Op vrijdag 25 juni 2021 in de ochtend hebben ecologen [REDACTED] en [REDACTED] in het kader van het natuurwaardenonderzoek het veldonderzoek uitgevoerd aan het plangebied en de directe omgeving. Op basis van de uitgevoerde quickscan werd geconcludeerd dat er huismussen en algemeen beschermde broedvogels in het plangebied voorkomen. (rapportage 2011-BE-0911 d.d. 2-7-2021).

Om overtreding van de verbodsbepaling uit de Wet natuurbescherming te voorkomen, waardoor een ontheffingsaanvraag niet noodzakelijk zal zijn, heeft Hazu bv aan Brabant Eco gevraagd hiervoor een mitigatieplan op te stellen. Door mitigerende maatregelen te treffen conform het toenmalig geldende Kennisdocument Huismus 2017 versie 1.0 van BIJ12 voor beschermde soorten is voorkomen dat verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming worden overtreden. (rapportage 2011-BE-0911 d.d. 7 juli 2021).

Reden van check van leefgebied

Als gevolg van opmerkingen van de ODBN op de rapportage over het mitigatieplan heeft gemeente Bernheze vragen gesteld via DLV-advies, [REDACTED].

In deze rapportage worden de vragen zo goed mogelijk beantwoord en daarom is op donderdag 24 augustus 2023 in de middag door ecooloog [REDACTED] een extra veldbezoek uitgevoerd op de planlocatie.

Kennisdocument 2017- 2022-2023

Het mitigatieplan in 2021 is opgesteld met de toenmalige kennis en voorwaarden van het toen geldende Kennisdocument 1.0 2017. De vragen zijn gesteld volgens het kortstondig in 2022 geldende Kennisdocument 2.0. Sinds februari 2023 is het Kennisdocument 2.1 van kracht.

Een kennisdocument geeft voor een soort onder andere een overzicht van veel gebruikte maatregelen die genomen kunnen worden als deze beschermde soort aanwezig is in of nabij een gebied waar de ruimtelijke activiteiten gaan plaatsvinden. Dergelijke maatregelen voorkomen of verminderen negatieve effecten op de soort als gevolg van die voorgenomen activiteiten. Naast de genoemde maatregelen in dit kennisdocument geldt in alle gevallen dat er ook oplossingen liggen in andere niet nader omschreven alternatieven voor de uit te voeren activiteiten. Ook is het te allen tijde mogelijk om af te wijken van de in dit document beschreven maatregelen, zolang de keuzes ecologisch onderbouwd worden. Verder beschrijft een kennisdocument de kenmerkende ecologische aspecten en de wijze waarop de aan of afwezigheid van de soort kan worden aangetoond.

Gestelde opmerkingen op het mitigatieplan en veldbezoek 25-08-2023

In afbeelding 1 een overzicht van de gegeven opmerkingen.

Afbeelding 2 geeft de tekst van Kennisdocument 1.0 weer en afbeelding 3 die van Kennisdocument 2.1.

Gestelde vragen:

- De drielingskasten voldoen niet aan de voorwaarden van het Kennisdocument juni 2022 2.0. Inmiddels is er een Kennisdocument februari 2023 2.1.
- Minimale hoogte van 3 meter wordt niet overal gemaakt. Deze hoogte wordt ook in het huidig geldende Kennisdocument beschreven. Tijdens het veldbezoek blijkt dat ook de op 2,5 meter hoogte hangende kasten in gebruik zijn door huismussen.

In de directe omgeving van de geplaatste nestkasten aan 3 zijdes van de te behouden loods is een erfbeplanting en beukenhagen aanwezig. Hierdoor hebben de huismussen direct voldoende schuilmogelijkheden in de directe omgeving. Dit wordt gestaafd door het veelvuldig gebruik van de geplaatste nestkasten terwijl de gehele bedrijfsgebouwen volledig zijn gesloopt.

Afbeeldingen 4 en 5 geven een overzicht van het plangebied weer waarin de verschillen tussen 2021 en 2023 duidelijk zichtbaar zijn. Hieruit blijkt ook, gezien de aanwezige beplanting waarom voor de loods gekozen is om de nestkasten te plaatsen.

- De toepassing van vogelvides was volgens het Kennisdocument 1.0 bruikbaar en volgens latere Kennisdocumenten niet meer. In 2021 was het plan nog om 2 woningen te realiseren in het plangebied. Dat is nu niet meer. Er worden geen nieuwe woningen gerealiseerd.
- Er worden geen nieuwe woningen gerealiseerd.

De kasten zijn aan de zijgevels van de loods geplaatst omdat de achtergevel (noordoost) te laag was en de voorgevel (zuidwest) van deuren voorzien. De nesten geplaatst aan de zuidoostelijke zijgevel worden in de schaduw gehouden door een ervoor staande notenboom in zuidelijke richting. Tijdens het extra veldbezoek, aan het einde van het broedseizoen zijn om de huismussen niet te storen de kasten niet geopend. Wel zijn een 10-tal huismussen rondom de nestkasten waargenomen en volgens bewoner zijn veel kasten bebroed geweest in de afgelopen zomer. Ook zijn er nesten van huismussen aan de voorzijde van de loods onder de golfplaten op de muurplaat waargenomen. Onder de conclusie enkele afbeeldingen gemaakt op de planlocatie tijdens het extra veldbezoek. Zie bijgevoegde afbeeldingen.

Conclusie

Het opgestelde mitigatieplan in 2021 is opgesteld met de toenmalige kennis en voorwaarden van het toen geldende Kennisdocument 1.0 en met de toen bekend zijnde plannen.

De bedrijfsgebouwen zijn inmiddels geheel gesloopt. De loods en bedrijfswoning zijn behouden. Door het plaatsen van nesten voor huismussen aan wanden van de te behouden loods nabij de erfbeplanting is het essentiële leefgebied van huismussen minimaal gelijk gebleven.

Vervolg

Tijdens het bezoek van 25-08-2023 blijkt dat er geen voornemens zijn om nieuwe woningen te realiseren. De geplaatste tijdelijke nestkasten zijn voor ongeveer 7 jaar duurzaam. Voor 2028 zal initiatiefnemer de aanwezige nestkasten weer vervangen. Aanbevolen wordt om dit niet in een keer maar over een periode van 2 a 3 jaar uit te voeren. Aanbevolen wordt om duurzamere nestkasten te gebruiken. Een goed voorbeeld hiervan is de NK MU 08 van Vivara Pro. Best is om deze nieuwe kasten tijdig te plaatsen op een hoogte van minimaal 3 meter waarbij de oude kasten pas verwijderd worden nadat de nieuw aangebrachte kasten voldoende tijd geplaatst zijn, minimaal 3 maanden.

Door een landschappelijke inpassing met veel groen van het nog braakliggende terrein waar voorheen de bedrijfsgebouwen stonden zal het leefgebied van huismussen aanzienlijk verbeteren.



VIDEO-2023-08-10-1
0-52-00.mp4

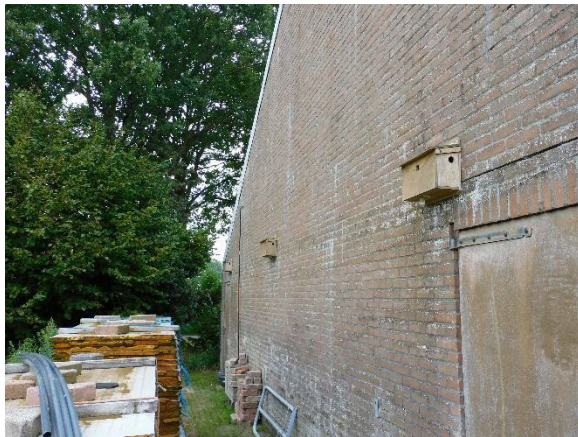
Link met filmpje huismussen in nestkast opname 10 augustus 2023



Zuidoostelijke gevel met schaduw door boom



zuidoostelijke zijgevel met schuilmogelijkheden



Nesten aan noordwestelijke zijgevel



nesten aan zuidoostelijke zijgevel



Nest onder zuidwestelijke dakrand

Wat volgt uit de beoordeling?

1. Het mitigatieplan geeft aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen:

- Het mitigatieplan is opgesteld op basis van het oude Kennisdocument van de huismus. Sinds juni 2022 is een nieuwe versie van het Kennisdocument Huismus beschikbaar.
- Onduidelijk is of de tijdelijke huismuskasten (drielingkasten) voldoen aan het actuele Kennisdocument van de Huismus met betrekking tot afmeting (binnenmaat broedruimte) en plaatsing van de kasten. Echter is het ons inziens onredelijk om op te leggen dat deze kasten vervangen moeten worden.
- Een deel van de vervangende nestkasten lijkt qua plaatsing niet te voldoen aan de minimale hoogte van 3 meter. Tevens is het onduidelijk of de zuidoostelijke plaatsing van deze nestkasten een negatief effect gaat hebben op (de voortplanting van) de huismus in verband met oververhitting. Er dient onderbouwd te worden dat de plaatsing van de nestkasten (zowel de hoogte als de zuidoostelijke ligging) geen negatief effect heeft op (de voortplanting van) de huismus.
- Om de effectiviteit van de geplaatste nestkasten te borgen dienen er voldoende schuilmogelijkheden aanwezig te zijn in de directe omgeving in de vorm van beplanting die voldoet aan de richtlijnen van het Kennisdocument. Dit dient onderbouwd te worden.
- De toepassing van vogelvides is geen effectief bewezen maatregel, deze kunnen daarom niet geplaatst worden als alternatieve nestgelegenheid.
- Het is nog onduidelijk of de geplaatste nestkasten voldoende duurzaam zijn om als permanente mitigatie voor de huismus te dienen. Ga hier nader op in. Als dit niet het geval is, dient duidelijk gemaakt te worden welke permanente voorzieningen gerealiseerd worden.
- Daken van nieuwbouwwoningen zijn vaak goed geïsoleerd, waardoor de warmte niet meer goed weg kan. Daardoor kan het op hete zomerdagen te heet worden onder het dak, waardoor jonge huismussen kunnen sterven en eieren niet uitkomen. Het is daarom onzeker of het creëren van nestgelegenheden onder daken een effectieve mitigatiemaatregel is.

2. De paragraaf 'Soortenbescherming' (4.2.1.3) uit de toelichting van het bestemmingsplan geeft aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen:

ODBN 14 december 2022
Kenmerk Z/185865

- De bevindingen uit de quickscan en het mitigatieplan zijn opgenomen in de toelichting en zijn aangevuld met bewijs van de geplaatste nestkasten, inclusief gebruik van een kast door de huismus. Zoals gesteld is het echter onduidelijk of de plaatsing van de nestkasten (zowel de hoogte als de zuidoostelijke ligging) een negatief effect heeft op (de voortplanting van) de huismus.
- Het is tevens onduidelijk of de kasten kunnen dienen als permanente voorziening, of wat anders de plannen zijn voor permanente mitigatie omtrent de huismus. Dit dient onderbouwd te worden in de toelichting.

- Voor de vervangende nestplaatsen geldt:
 - dat er meerdere nestplekken bij elkaar aangeboden moeten worden. Zorg dat de openingen minimaal 50 centimeter uit elkaar liggen; dit kan dichterbij elkaar, maar zorg er dan voor dat de nestingang niet zichtbaar is voor de huismus die in de andere nestingang zit
 - zo dicht mogelijk bij de locatie van de oorspronkelijke verblijfplaats worden geplaatst en als dat niet mogelijk is, dan in de directe omgeving (in de regel binnen 200 meter, bij uitzondering 500 meter) van de oorspronkelijke nestplaats en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden liggen
 - op minimaal 3 meter hoogte plaatsen
 - een minimale broedruimte van 15 x 8 centimeter
 - dat ze op een voor de huismus geschikte wijze en plek worden aangebracht. Zo mogen ze niet te heet worden in de middagzon, maar zich ook niet op een te koude locatie bevinden: voorkeur heeft een noord of oost expositie of een ligging in de schaduw van een dakgoot of iets dergelijks
 - in de directe omgeving van de nieuwe nestplaats continu voldoende dekking aanwezig is (minimaal 3 à 4 meter hoog opgaand groen), en dat er altijd (binnen 100 à 200 meter, bij voorkeur binnen 50 meter) voldoende geschikt voedsel en potentiële slaapplekken beschikbaar zijn
 - dat ze van voldoende duurzaam materiaal zijn en op een voldoende duurzame wijze worden bevestigd. Of de duurzaamheid voldoende is hangt van meerdere factoren af, bijvoorbeeld van het type materiaal (hout, houtbeton, aardewerk, pvc, en dergelijke), van de houtsoort (ceder en robinia zijn duurzamer dan vuren of grenen), de wijze van ophanging, de aangebrachte plek (bijvoorbeeld onder een dakgoot of een andere vorm van overhang of vol in zon en wind), dient het voor tijdelijke vervanging ter overbrugging van de periode van de werkzaamheden of als permanente vervanging, het te verwachten gebouwbeheer (bij schilderwerk verdwijnen regelmatig aangebrachte voorzieningen) en of het beheer en onderhoud van de voorziening (schoonhouden, herstel bij gebreken) geregeld is.
 - dat er voldoende veiligheid is tegen predatoren. Dit geldt voor de nestplaats zelf, als ook dat er voldoende opgaand groen in de directe omgeving aanwezig is als dekking voor adulten of (net uitvliegende) juvenielen
 - dat het materiaal waarvan ze zijn gemaakt niet behandeld is met chemische middelen
 - dat ze minimaal drie maanden voor de start van de werkzaamheden aanwezig zijn, om de vogels te laten wennen aan de nieuwe voorzieningen
 - dat het beheer duurzaam geregeld is. Dit beheer moet gebeuren in een periode dat verstoring niet of minimaal optreedt
- Monitoring van de effectiviteit van de genomen maatregelen kan aan de orde zijn.

- **Voor de vervangende nestplaatsen geldt:**

- dat ze minimaal drie maanden voor het ongeschikt maken van de oorspronkelijke nestplaats en de start van de werkzaamheden aanwezig zijn, om de vogels te laten wennen aan de nieuwe voorzieningen;
- dat er meerdere nestplekken bij elkaar aangeboden moeten worden. Zorg dat de openingen minimaal 50 centimeter uit elkaar liggen; dit kan dichter bijeen, maar zorg er dan voor dat de nestingang niet zichtbaar is voor de huismus die in de andere nestingang zit;
- zo dicht mogelijk bij de locatie van de oorspronkelijke verblijfplaats worden geplaatst en als dat niet mogelijk is, dan in de directe omgeving (in de regel binnen 200 meter, bij uitzondering 500 meter maar is afhankelijk van gebied en situatie ter plekke) van de oorspronkelijke nestplaats en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden liggen;
- op minimaal 3 meter hoogte plaatsen;
- dat er een passende broedruimte aangeboden wordt. Uit literatuur blijkt dat de huismus een gemiddelde binnenste nestruimte heeft met een diameter van 9,6 cm met daaromheen nestmateriaal van minimaal een centimeter³. Een kunstmatige nestruimte is geschikt waarin een dergelijk nest past. Daarom geeft een kunstmatige nestruimte van minimaal 12,5 x 12,5 x 12,5 cm en een invliegopening met een diameter van 3,4 cm een huismus voldoende ruimte voor het maken van een nest. Aangezien een huismus zich gemakkelijk aanpast aan de aanwezige broedruimte, is het situatieafhankelijk of een nestruimte met een lagere hoogte ook als vervangende nestplaats kan functioneren.

In het geval van een nestruimte onder een dakpan, kan een hoogte van minimaal 8 centimeter als richtlijn worden aangehouden tussen de dakplaat en de onderzijde van de dakpan⁴;

- dat ze op een voor de huismus geschikte wijze en plek worden aangebracht. Zo mogen ze niet te heet worden in de middagzon, maar zich ook niet op een te koude locatie bevinden: voorkeur heeft een noord of oost expositie of een ligging in de schaduw van een dakgoot, dakoverstek of iets dergelijks. Temperatuurverloop in nestplaatsen van huismus wordt bepaald door de oriëntatie van deze nestplaatsen;
- in de directe omgeving van de nieuwe nestplaats continue voldoende dekking aanwezig is (daarbij is van het opgaande groen een hoogte van 2 à 3 meter gewenst voor voldoende effectiviteit), en dat er altijd (zo mogelijk binnen 100 meter, bij voorkeur binnen 50 meter) voldoende geschikt voedsel en potentiële slaapplekken beschikbaar zijn;
- dat ze van voldoende duurzaam materiaal zijn en op een voldoende duurzame wijze worden geïntegreerd, bevestigd of ingemetseld. Of de duurzaamheid voldoende is hangt van meerdere factoren af, bijvoorbeeld van het type materiaal (hout, houtbeton, aardewerk, en dergelijke), van de houtsoort (ceder en robinia zijn duurzamer dan vuren of grenen), de wijze van ophanging, de aangebrachte plek (bijvoorbeeld onder een dakgoot of een andere vorm van overhang of vol in zon en wind), het te verwachten gebouwbeheer (bij schilderwerk verdwijnen regelmatig

³ Cramp, S. et al. 1994. Handbook of the birds of Europe, the Middle East & North Africa - volume VIII. Oxford university press, Oxford / New York

⁴ Vanuit Sovon wordt in 2023 een onderzoek uitgevoerd naar gebruik van vervangende nestgelegenheden voor de huismus en onder andere de afmetingen van de broedruimte onder dakpannen.

aangebrachte voorzieningen) en of het beheer en onderhoud van de voorziening (herstel bij gebreken) geregeld is;

- dat er voldoende veiligheid is tegen predatoren. Dit geldt voor de nestplaats zelf, als ook dat er voldoende opgaand groen in de directe omgeving aanwezig is als dekking voor volwassen of (net uitvliegende) juvenielen;
- dat het materiaal waarvan ze zijn gemaakt niet behandeld is met chemische middelen;
- dat het beheer duurzaam geregeld is. Het gaat om een duurzame maatregel voor de lange termijn. Dit beheer moet gebeuren in een periode dat verstoring niet of minimaal optreedt.
- **Monitoring van de effectiviteit** van de genomen maatregelen is wenselijk en kan worden opgelegd door het bevoegd gezag (bijvoorbeeld bij projecten met grote impact op de huismuspopulatie).

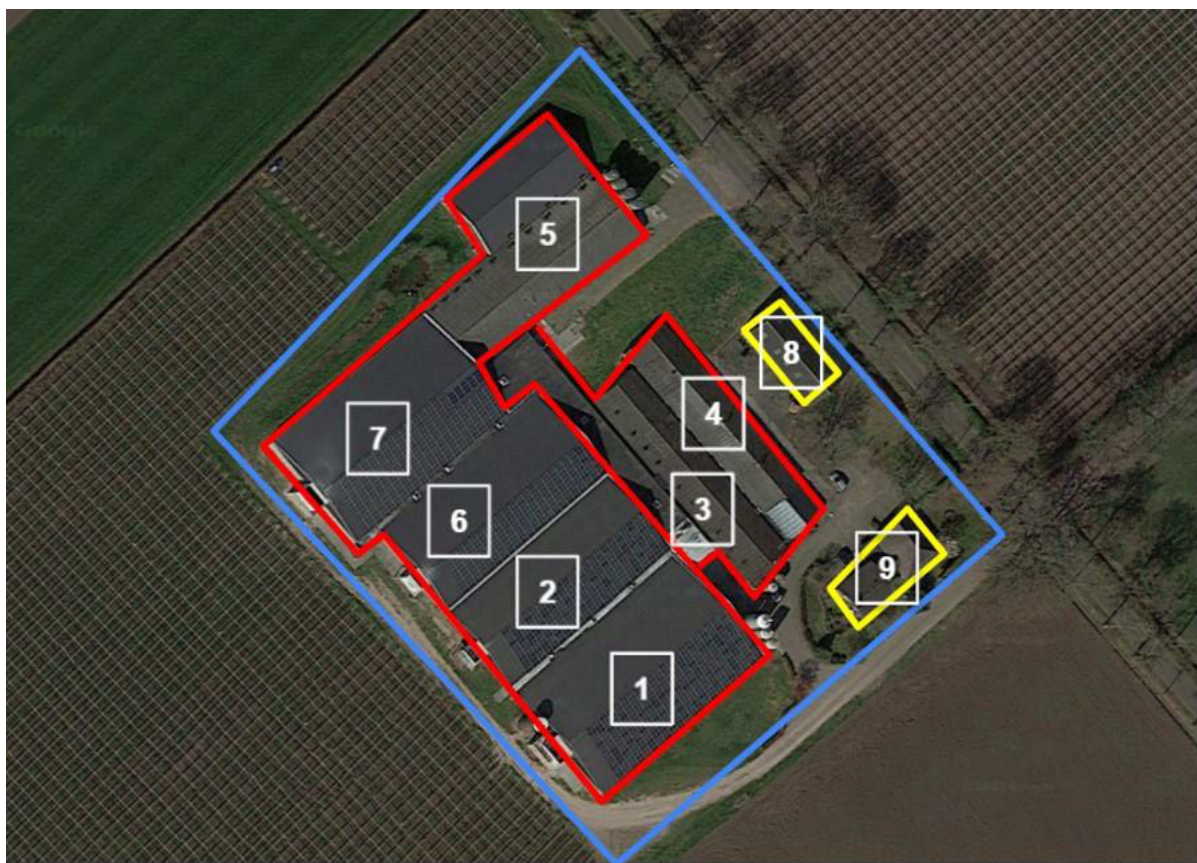
knelpunten die leiden tot het lage percentage gebruikte Vogelvides. Het verschil in succes moet worden gezocht in de verschillen tussen het prototype⁵ en de Vogelvide, zoals de afmeting van de broedruimte, de afmeting van de invliegopening en het materiaal. Dit zijn factoren die het microklimaat en de leefbaarheid en daarmee ook de effectiviteit van de Vogelvide kunnen bepalen.

3.3 Verbeteren habitat in bestaand of nieuw leefgebied

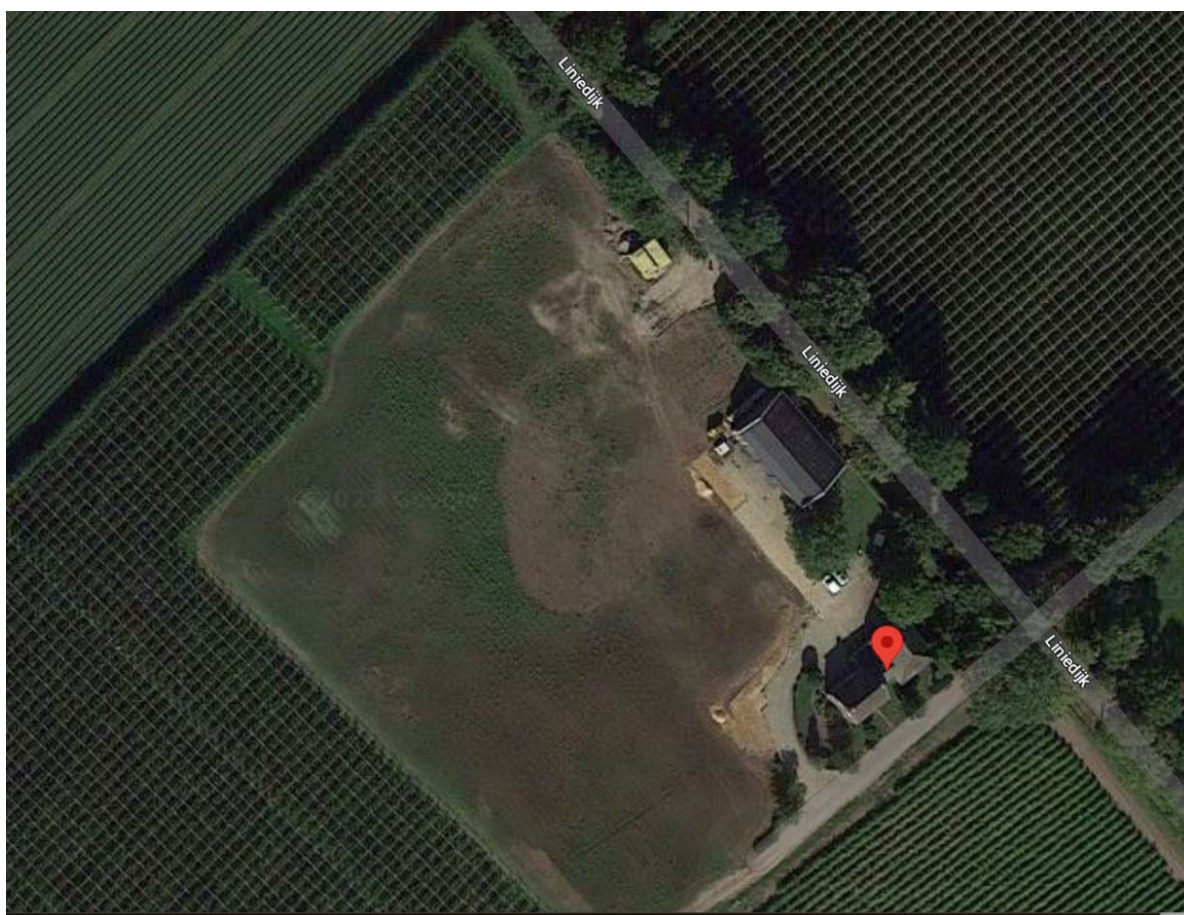
Maatregel

Het verbeteren van de kwaliteit van bestaand of het realiseren van nieuw geschikt habitat voor huismussen. Dit moet tijdig gerealiseerd zijn en moet buiten de invloedssfeer van de activiteiten plaatsvinden.

Tekst Kennisdocument 2.1 nestkasten



Afbeelding 4 Overzicht plangebied 2021



Afbeelding 5 Overzicht plangebied 2023